

Оцінка підприємства являє собою впорядкований цілеспрямований процес визначення у грошовому виразі вартості об'єкта в умовах конкретного ринку.

Вартість підприємства є комплексним критерієм оцінки його стану у порівнянні з такими обліково-аналітичними показниками як виручка, прибуток, рентабельність та інші.

Законодавча база, що регулює оціночну діяльність в Україні складається із більш ніж 80 нормативно-правових актів України, що включає в себе Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [1].

Система управління вартістю підприємства забезпечує використання методів, способів, прийомів, системи показників для оцінки вартості підприємства та для здійснення подальшого впливу на неї. Цикл управління вартістю підприємства включає в себе [2]: 1) побудову стратегії управління вартістю підприємства; 2) виявлення та обґрунтування ключових факторів, що впливають на процес генерування та руйнування вартості; 3) побудову оціночних показників, що є індикаторами зміни факторів вартості; 4) формування системи інформаційного бухгалтерського забезпечення процесу управління вартістю; 5) реалізацію стратегії управління вартістю підприємства; 6) аналіз ефективності управління вартістю; 7) формування звітності про вартість підприємства.

До процесу оцінки вартості підприємства слід віднести декілька етапів: 1) становлення цілей оцінки вартості підприємства; 2) обрання виду вартості, що визначатиметься; 3) обрання методу оцінки вартості підприємства; 4) обрання підходу до оцінки вартості підприємства.

Під підходом до оцінки вартості підприємства, у відповідності з українськими та міжнародними стандартами, розуміємо розроблену модель або сукупність способів оцінки вартості.

Проведений аналіз поглядів дослідників різних наукових сфер показав, що серед науковців відсутня єдність позицій щодо вибору підходів, методів, методик оцінки вартості підприємства. На сьогоднішній день в Україні законодавчо закріплені три основні підходи: затратний (майновий), дохідний, порівняльний (ринковий). Також окремими дослідниками у міжнародній практиці для визначення вартості підприємства, окрім зазначених підходів, застосовують опціональний підхід та підхід заснований на моделі Ольсона.

Жоден із підходів, що існують не виключає один одного, оскільки має свої переваги та недоліки в процесі визначення вартості підприємства.

Підводячи підсумок, зазначимо, що показник вартості підприємства на сьогодні відіграє визначальну роль в управлінні, оскільки, з одного боку, він є комплексною характеристикою стану діяльності, що адекватно відображає його фінансові параметри, економічну ефективність та очікувані перспективи розвитку, виступає орієнтиром, з яким власники та управлінський персонал узгоджують свої рішення. З іншого боку, це основний показник, який дозволяє реалізувати інтереси всіх зацікавлених в результатах діяльності підприємства осіб.

Перелік посилань:

1. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12 липня 2001 р. №2658-III // ВВР. – 2001. – № 47. – ст. 251.

2. Корягін М. В. Бухгалтерський облік в системі управління вартістю підприємства: теоретико методологічні концепції [Текст] : монографія / М. В. Корягін. – Львів : ЛКА, 2012. – 389 с.

3. Симионова Н. Е. Оценка стоимости предприятия (бизнеса) / Симионова Н. Е., Симионов Р. Ю. – М. – Ростов н/Д. : Изд. центр «МарТ», 2004. – 464 с.

ОБМЕЖЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

О.М. Кібік, д.е.н., професор

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кризовий стан виникав на різних етапах функціонування економіко-політичних систем всіх держав. Багато країн на цей час стикаються з проблемою подолання системних криз або кризових станів окремих складових своїх економіко-політичних систем. Їх настання було зумовлено суб'єктивними й об'єктивними причинами, самою природою економіко-політичної системи. Як свідчить світовий досвід, кризи не обов'язково є руйнівними. Криза є реальним шансом системи стати більш конкурентоспроможною, стійкою тощо. Кризи в різних країнах протікали або протікають у цей час з певним ступенем гостроти протягом різних за тривалістю періодів. Сучасні кризові явища в сфері економічної діяльності обумовлюються суперечностями процесів функціонування і розвитку. Однак у численних випадках кризи виникали і в самих процесах функціонування та розвитку.

Тому розвиток системи антикризового управління є особливо актуальним для сучасного етапу реформування національних економічних систем, коли вони все активніше приймають участь в інтеграційних процесах. Рівень відкритості національних економік поступово зростає та у 2014 р. досяг 30,3 % [1].

З позицій стратегічного менеджменту кризовий стан ряду економічних систем обумовлений недосконалістю їх концепцій щодо створення реальної довгострокової конкурентної переваги в умовах посилення інтеграційних процесів. З позицій фінансового менеджменту кризовий стан економічної системи обумовлюється її нездатністю здійснювати фінансове забезпечення поточного функціонування, зниженням рівня економічної активності системи, підвищенням ризику неплатоспроможності тощо.

Метою антикризового управління у світовій практиці є створення передумов сталого та збалансованого зростання різних складових економічної системи. Досягнення зазначеної мети є можливим за умови формування національної стратегії економічного розвитку та відповідних стратегій розвитку окремих складових економічної системи. Розробка та реалізація зазначених стратегій обумовлюють необхідність реформування законодавчих, інституційних і процедурних умов регулювання економічної діяльності. У наш час інституційні принципи передбачають розгляд економічної системи країни як органічного еволюціонуючого цілого, а не як статичного механізму. В цій сфері значну роль має відігравати держава шляхом розробки та реалізації дієвих та адаптованих до сучасних умов законодавчих актів, сприяння національному бізнесу, підтримки та стимулювання інноваційної активності економічних суб'єктів, забезпечення конкурентоспроможності країни на світовому ринку тощо [2].

Сучасні системи антикризового управління в країнах, що є економічними лідерами, побудовані на принципах обов'язкового врахування рухливості зовнішнього та внутрішнього середовища, надзвичайно високої швидкості змін більшості параметрів зовнішнього середовища та інтенсивності їхнього впливу на стан економічної системи, тривалості циклу управління, тобто часу від прийняття рішення до отримання його результату. Відповідно істотним обмеженням антикризового процесу є часові обмеження, тобто час для реалізації реформ є вкрай обмеженим. Антикризове управління має бути організоване таким чином, аби протягом реалізації антикризової програми не повинно відбуватися катастрофічного погіршення стану економічної системи. Ресурсні обмеження визначають можливості та результативність антикризового управління економічними системами різних рівнів. Для адаптації ресурсів до змін зовнішнього середовища необхідно удосконалювати засади маркетингу, фінансового менеджменту, менеджменту персоналу.

Серед чинників, що обумовлюють особливості сучасного кризового етапу розвитку економічної системи України, основними є такі: недосконалість антикризової концепції функціонування системи та законодавчої бази державного антикризового управління в зазначеній сфері; підвищення інтенсивності конкуренції у більшості сегментів світового ринку та слабка захищеність внутрішнього ринку, що обумовлює кризовий стан більшості національних виробників; різноманітність форм власності в умовах лише декларативної рівноправності суб'єктів господарювання різних форм власності; складність організаційних структур управління на різних рівнях економічної системи, що є передумовою слабого ступеня адаптивності економічних суб'єктів; недосконалість системи методів непрямого державного регулювання підприємств, що перебувають у приватній власності тощо [3]. Багато з названих чинників були причинами кризових явищ у країнах, які успішно подолали складнощі та сьогодні є економічними лідерами. Тому у процесі розробки та реалізації антикризової політики Україна повинна враховувати прорахунки та позитивний досвід інших країн.

Таким чином, ефективне антикризове управління в сфері сучасної економічної діяльності розвинутих країн переважно здійснюється на засадах раціонального підходу, який передбачає обов'язковість врахування інтересів системи в цілому, засад інституціонального підходу, що орієнтований на врахування інтересів окремих структурних елементів системи, політичних чинників.

Перелік посилань:

1. Біла книга. Як реалізувати експортний потенціал України за умов глобалізації. Пропозиції щодо політики сприяння розвитку українського експорту [Електронний ресурс] / І. Бураковський та ін. – Режим доступу : http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2016/06/White_book_export_UKR_2016.pdf

2. Кібік О. М. Організаційно-правові передумови інтенсифікації експортної діяльності в Україні / О. М. Кібік, О. П. Подцерковний, В. О. Котлубай та ін. // Наукові праці НУ «Одеська юридична академія»: зб. наук. праць. – Одеса. – 2015. – № 17. – С. 62-96.

3. Забезпечення конкурентоспроможності економічної системи України : монографія / [О. М. Кібік, В. О. Котлубай, Ю. В. Хаймінова та ін.] ; за ред. проф. О.М. Кібік. – Одеса, 2015. – 160 с.